

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Redactioneel

Goud, zilver en koper

Tijdens een van de laatste kennismakingsweekeinden van de NVPA voor kandidaten en hun partners werd nog eens de oude anekdote opgehaald, hoe een tijd geleden de kandidaten door een kopstuk van de Vereniging werden verwelkomd bij de start van hun opleiding tot het goud van de psychoanalyse, en een sneer werd uitgedeeld naar het koper van de psychotherapie. Kromme tenen bij de nieuwbakken kandidaten, maar vooral bij hun partners: nogal wat partners van de opleidingskandidaten waren namelijk in psychoanalytische psychotherapie. In de recensie van Frisch' boek *Psychoanalysis and psychotherapy* blijkt dit onderwerp nog steeds extreme standpunten te kunnen opleveren. Wat vindt u bijvoorbeeld van de volgende twee uitspraken van Aisenstein: 'Alleen een volledige opleiding als psychoanalyticus geeft voldoende basis voor het verrichten van psychoanalytische psychotherapie' en '(...) is het ethisch verantwoord dat psychoanalytici zich ertoe lenen om kandidaten die voor de psychoanalytische opleiding zijn afgewezen alsnog te scholen tot psychotherapeut?' De recensent, Eddy de Klerk, verwijst naar de geïntegreerde opleiding van NVPA, NPG en NVPP die dit jaar van start is gegaan. Een historische stap in de wereld van psychoanalyse. In de recensie van Gertie Bögels wordt genuanceerd geschreven over Bosch' boek *De herontdekking van het ware zelf. Nieuwe inzichten en praktische oefeningen. Past Reality Integration Therapy*. Een boek dat ook afgedaan had kunnen worden als een product uit 'het alternatieve circuit'. Vindt er, met name in Nederland, een nauwelijks 'stil' te noemen revolutie plaats, waarmee de ironische kwalificatie van Nederland als 'het Albanië van de psychoanalyse' – te horen in de wandelgangen van het IPA-congres in 1993 in Amsterdam – in rap tempo achterhaald blijkt?

Zowel in de verslagen van studiedagen in dit nummer als in de recensies is de aandacht voor de vroege ontwikkeling en de theorievorming daaromtrent prominent aanwezig. Vaste 'hedendaagse' thema's zijn gehechtheid en hechtingsstijlen, mentalisatie en mentaliserend vermogen, onderbouwing van psychoanalytische inzichten met kennis uit de neuro- of biologische wetenschappen. Soms, zullen sommigen zeggen, gaat het over oude wijn in nieuwe zakken.

In het verslag van het PSU-symposium is een voorbeeld van theoretische integratie van nieuwe inzichten aan te treffen in Vermotes introductie van het onderscheid tussen klassieke en projectieve herhalingsdwang. In de recensie van Gabbards *Psychoanalysis and film* bepleit Solange Leibovici een nieuwe methode van filmbeschouwing, waarin analyse en interpretatie van de filmische (vorm)aspecten belangrijker zijn dan een psychoanalytische interpretatie van de inhoudelijke verhaallijn.

De twee artikelen in dit nummer zijn zeer verschillend van aard en zijn tegelijkertijd beide even prototypisch voor de hierboven geschetste aandachtsgebieden. In een met veel casuïstiek gelardeerd artikel beschrijven Nicole Vliegen, Patrick Meurs en Gaston Cluckers de visie van Robert Emde op de vroegkinderlijke ontwikkeling van moederbeelden en zelfrepresentaties. Biologische en cognitieve ontwikkeling, gevoelens, zelfervaring en interactie worden met elkaar in verband gebracht. Hoewel het artikel van Andreas De Block ogenschijnlijk van een heel andere orde is, gebeurt daarin hetzelfde: door recente bevindingen uit de experimentele en evolutionaire psychologie te verbinden met psychoanalytische opvattingen, worden nieuwe inzichten over sublimatie voorgesteld. De lezer wordt uitgedaagd zelf stelling te nemen. Zo zegt de auteur en passant: 'De bevindingen van de evolutiepsychologie maken bijvoorbeeld duidelijk dat de lacaniaanse conceptualisering van drift niet houdbaar is. De mens is voor zijn bestaan eerder veeleer overgekwalificeerd dan ondergekwalificeerd.' Wie reageert?

Spreeken over het goud van de psychoanalyse en het koper van de psychoanalytische psychotherapie lijkt tot het verleden te behoren. De redactie stelt u voor in plaats daarvan een discussie te starten waarin andere metalen een rol spelen, namelijk goud en zilver. Vindt u dat analytici in het publieke debat moeten zwijgen of spreken, waarbij het (bevooroordeelde) motto luidt: 'Zwijgen is zilver, spreken is goud.' In dit nummer treft u een oproep aan voor deelname aan een essayprijsvraag over de (on)mogelijkheden van de bijdrage van de psychoanalyse aan het maatschappelijke debat. Ter inspiratie kunt u Mooijs recent verschenen *Psychoanalytisch gedachtegoed* lezen, dat in dit nummer is gerecenseerd. De winnaar wordt beloond met het slijk der aarde.

Frans Schalkwijk

Bestuurswisseling

Het einde van de achtste jaargang betekent voor drie bestuursleden van de stichting Tijdschrift voor Psychoanalyse ook het einde van hun bestuursmandaat. Zij hebben de statutair vastgelegde maximale periode van twee maal vier jaar tot het einde doorlopen. Alledrie hebben ze op hun manier bijgedragen aan het op de sporen zetten van één gemeenschappelijk psychoanalytisch tijdschrift voor het Nederlandse taalgebied. Mede dankzij hen is dat project, dat tien jaar geleden voor velen nog ondenkbaar was, nu niet meer weg te denken.

We danken Serge Verhaest, die de Belgische Vereniging voor Psychoanalyse vertegenwoordigde, voor zijn op bescheiden wijze en van op afstand doeltreffend faciliteren van bestuurlijke aangelegenheden.

Namens de Stichting Psychoanalyse en Cultuur heeft Walter Schönau zich ontfemd over het jonge Tijdschrift. Zijn creativiteit en wijsheid hebben een aanzienlijke rol gespeeld in het respect dat het Tijdschrift gaandeweg oogstte. Samen met zijn 'cultuurkompaan' Henk Hillenaar in de redactie ijverde hij, ook als auteur, voor een brede – meer dan strikt klinische – lectuur van het psychoanalytische gedachtegoed. Daarnaast toonde hij zich een geëngageerd bestuurder, die als een soort medevoorzitter de voortgang van het Tijdschrift verzekerde. Ook hem danken we van harte.

Een speciaal woord van waardering verdient voorzitter Daan Daniëls, vertegenwoordiger van de Nederlandse Vereniging voor Psychoanalyse. Gedurende acht jaar slaagde hij erin een allerm minst evidente onderneming te consolideren: het Tijdschrift een stevige plaats te bezorgen in het verbrokkelde psychoanalytische landschap. Als eerste voorzitter van de stichting wist hij, samen met de hele bestuursploeg, de verspreide analytische krachten te bundelen en dit – en dat lijkt me minstens zo belangrijk – mét behoud van respect voor de verscheidenheid van de respectieve analytische regio's. Zo verpersoonlijkte hij, met toenmalig hoofdredacteur Hans Reijzer, de aanvankelijke doelstelling bij het oprichten van het Tijdschrift. Op bestuurlijk vlak was Daan een doortastend diplomaat, die moeilijke kwesties noch uit de weg ging noch zich erdoor liet meeslepen. Zo heeft hij in belangrijke mate het hobbelige pad dat het Tijdschrift was, geëffend en begaanbaar gemaakt. Namens alle bestuurders en redactieleden, zeer bedankt, Daan!

Hierbij dank ik het bestuur voor het vertrouwen dat het in mij stelt als opvolger van Daan Daniëls. Het is nu aan de vernieuwde bestuursploeg om, in samenwerking met de redactie, de gelegde fundamenten verder te verstevigen, erop voort te bouwen en in vrijheid te blijven nadenken over de te volgen koers. We heten de nieuwe bestuursleden, Trui Missinne, Kees Nuijten en Carel Sallaerts, dan ook van harte welkom en we waarderen hun bereidheid om deze uitdaging met ons te delen.

Michel Thys, voorzitter